

Innstramminger i utlendingsloven

Publisert 07. april 2016

Dette er en kort oppsummering av de viktigste forslagene til endring i utlendingsloven som er lagt frem for Stortinget 5. april 2016. Endringene finnes i Prop. 90 L Innstramminger (II) og Prop. 91 L om fengsling av asylsøkere.

Notat skal gi en kort oversikt over de viktigste forslagene, men er ikke uttømmende. Dere finner proposisjonen om innstramminger [her](#), og proposisjonen om fengsling av asylsøkere på 48-timers prosedyre [her](#).

Forslagene fra regjeringen innebærer en innstramming for innvandring i nesten alle ledd. Hovedforslagene er:

- Strengere innreiseregler, og mulighet for å bortvise asylsøkere på grensen.
- Det innføres midlertidig opphold for mindreårige asylsøkere som får opphold på grunn av at de ikke har forsvarlige forsørgere i hjemlandet.
- Flyktninger deles i et A- og B-lag for å spare trygdeytelser, og kravene til bevis for å få beskyttelse blir høyere.
- Innstramminger i muligheten til å få familiegjeningforening.
- Strengere krav til å få permanent oppholdstillatelse.
- Strengere saksbehandlingsregler som svekker rettssikkerheten for asylsøkeren.
- Rett til å fengsle asylsøkere i 72 timer for de som har søknader som kan behandles som en hurtigprosedyre (48-timers prosedyren).

1. Innstramming i retten til innreise for asylsøkere

Fjerner visumfriheten for asylsøkere

Asylsøkere har i dag visumfrihet. Det vil si at den som søker asyl, og kommer til grensen har rett til å passere den uten å ha visum eller komme fra Schengen-område. Forslaget innebærer at den generelle visumfriheten avskaffes, og endres til at asylsøkere «kan» gis innreise. Avgjørelse om innreise treffes av politiet som enkeltvedtak. Dette åpner for at asylsøkerne ikke får komme over grensen, men blir får sin søknad behandlet og blir bortvist av politiet.

Mulighet for bortvisning på nordisk grense

Regjeringen får hjemmel til å beslutte at ankomst direkte fra en nordisk stat skal være et selvstendig grunnlag for å nekte realitetsbehandling av søknad om asyl. Begrunnelsen er at det gir et selvstendig grunnlag for å nekte realitetsbehandling av asylsøknadene slik at flyktingene kan bortvises på grensen. Disse avgjørelsene skal kunne tas av en polititjenestemann.

Om forslagene

Asylretten er avhengig av at folk får lov til å komme over grensen slik at de kan søke asyl. Disse forslagene utfordrer dette prinsippet, og det utfordrer også rettssikkerheten ved at det i noen tilfeller er polititjenestemenn som skal fatte vedtakene. Dette må ses i sammenheng med endringene i saksbehandlingsreglene som sier at en flyktning ikke kan få bli i landet mens klagen behandles, kortere klagefrist og mulig mindre rettshjelp. Flyktningene risikerer å bli kasteballer mellom land i Europa, hvor regjeringen utnytter at Norge er lengst vekk fra konfliktområdene og pressområdene.

2. Strengere krav til beskyttelse – og mer midlertidighet

Midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere

I dag er det mulig å gi midlertidig oppholdstillatelse til enslige mindreårige asylsøkere mellom 16-18 år når det ikke er noen annen grunn til opphold, enn av barnet står uten forsvarlig omsorg ved en retur til hjemlandet. SV har arbeidet mot denne midlertidige tillatelsen.

Regjeringen foreslår at det gis midlertidig opphold til alle enslige, mindreårige asylsøkere som har beskyttelsesbehov fordi de mangler forsvarlig omsorg ved retur. De foreslår ingen nedre aldersgrense.

90 høringsinstanser uttalte seg om forslaget i høringsrunden, og *ingen* støttet det. Regjeringen skriver selv: *«selv om midlertidige tillatelser har negative konsekvenser for de barna som omfattes og innebærer utfordringer blant annet knyttet til bosetting og integrering, mener departementet at det er et nødvendig tiltak.»(s. 65).*

Regjeringen eneste begrunnelse for disse forslagene er å hindre flere enslige mindreårige barn i å komme hit.

Innføring av et skille mellom flyktinger avhengig av grunnen til at de får beskyttelse

I dag har de flyktingene som får beskyttelse i Norge fordi de oppfyller flyktningkonvensjonens bestemmelser, og de som har opphold på subsidiært grunnlag fordi de risikerer forfølgelse i hjemlandet, blitt behandlet likt. Alle flyktinger får i dag en del «særfordeler» slik som trygdeytelser, unntak fra krav om underhold og botid, eget pass som er uavhengig av grunnlaget for at de får bli. Regjeringen foreslår å skille disse to gruppene og unnta de som har opphold på subsidiært grunnlag fra flere av disse fordelene.

Dette deler inn flyktinger i A- og B-lag uten at det er noen god grunn til det ettersom alle uansett har krav på beskyttelse i Norge. Dette handler i utgangspunktet om å kutte i utgifter. Som regjeringen selv sier *«Den viktigste umiddelbare effekten av endringene er at personer med subsidiær beskyttelse ikke vil nyte godt av samme fordelaktige trygderettslige posisjon som flyktinger» (s 44).* Dette vil føre til at flere vil bli avhengig av sosial hjelp noe som går ut over kommuneøkonomien og det vil føre til flere fattige og fattige barn.

Andre forslag:

- **Fjerning av rimelighetsvilkåret ved henvisning til internflukt**
Forslaget innebærer at flyktninger kan henvises til internflukt dersom det finnes områder i hjemlandet som er trygge selv om dette er urimelig for den enkelte.
- **Bevis- og risikokrav ved vurdering av beskyttelsesbehov**
Forslaget heves av beviskravet og risikokravet til «sannsynlig», altså en sannsynlighetsovervekt for at flyktningen har krav på beskyttelse. I henhold til dagens praksis har beviskravet ligget på «noenlunde sannsynliggjort» og risikokravet på «reell risiko».

3. Strengere krav til å få familieinnvandring

Inntektskrav, og krav til arbeid og utdanning

Regjeringen foreslår å innføre et inntektskrav på kr. 305 200 (lønstrinn 24), og krav om **tre års** arbeid eller utdanning i Norge for å kunne søke om familiegjening. Dette skal gjelde tidsbegrenset frem til 31. desember 2019, og etter det vil det unntaket vi har for flyktninger i dag komme tilbake. Begge deler er begrunnet i at de som kommer ikke skal være til belastning, og at dette vil fremme integrering. Kravet om tre års arbeid/utdanning kan føre til at familier blir splittet i minimum 5-9 år (Dette er basert på UDIs beregning av saksbehandlingstid + tiden flyktninger må være i aktivitet).

Familien er svært viktig for å få til en god integrering, og veldig viktig for den enkelte. Kravet om underhold på kr. 305 200 vil føre til at svært mange ikke har sjans til å få familiegjening. Tall fra utredningsseksjonen på Stortinget viser at etter fire års opphold er det fremdeles ikke flere enn 82 % av flyktningene som tjener på eller over denne inntektsgrensen.

Andre forslag:

- **Tilknytningskrav for rett til familieinnvandring**
Forslaget innebærer at en søknad om familiegjening kan nektes dersom personen som søker ikke har permanent opphold i Norge og familiegjening, eller etablering, er mulig i et land familien samlet sett har tilknytning til. Det gjøres unntak for arbeidsinnvandrere, de som har opphold på grunn av sterke menneskelige hensyn, eller der personen har fått opphold som familiemedlem.
- **24 årsaldersgrense for familieetablering**
I dag er det en aldersgrense på 18 år for å få familieinnvandring. Forslaget innebærer en høyere aldersgrense for den som søker om familieetablering til 24 år. Målet er å hindre tvangsekteskap. Det skal kunne gis unntak dersom samlivet åpenbart er frivillig.

4. Strengere regler for å få permanent oppholdstillatelse

Økt botid fra 3 til 5 år

I dag er det krav om 3 år sammenhengende botid før det gis oppholdstillatelse. Det er unntak for mennesker som har oppholdstillatelse på grunn av familierelasjoner og som opplever vold i nære relasjoner. Regjeringen foreslår å heve kravet til botid i Norge fra 3 til 5 år. De foreslår samtidig også en del tiltak for å hindre vold i nære relasjoner.

Dette hever terskelen for hvem det er som får permanent opphold i Norge, og må ses i sammenheng med ny instruks fra regjeringen om at midlertidige oppholdstillatelser skal tilbakekallelse dersom forholdene i hjemlandet endrer seg. Dette slår også dårlig ut for kvinner, eller andre som er utsatt for vold i nære relasjoner, som nå ofte må bli værende i voldelige forhold i 5 år i stedet for 3 før de kan få permanent opphold.

Andre forslag:

- **Krav om norskkunnskaper, norsk samfunnskunnskap og selvforsørgelse**
Forslag om å innføre krav om bestått prøve for språk (a1) og bestått prøve for samfunnskunnskap for personer mellom 18 og 67 år for å få permanent opphold.
- **Ny hjemmel for å avslå søknad om permanent oppholdstillatelse når det foreligger tungtveiende, innvandringsregulerende hensyn**
Forslag om at søknad om permanent opphold kan avslås dersom det foreligger «tungtveiende innvandringsregulerende hensyn». Dette omfatter i følge regjeringen de som aktivt har motarbeidet avklaring av egen identitet.
- **Plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for personer mellom 55 og 67 år**
Regjeringen foreslår å heve aldersgrensen for de som har rett og plikt til deltakelse og krav om prøve i norsk og samfunnskunnskap fra 55 til 67 år.

5. Utvisning av personer som er nektet realitetsbehandling av sin asylsøknad

Regjeringen foreslår at det skal være mulig å *utvise* flyktningen som ikke får realitetsbehandlet sin søknad. Dette vil gjøre det ulovlig for asylsøkeren å komme tilbake til Norge. Dette er med på å kriminalisere personer som kun har utøvd sin rett til å søke om asyl, uten at de har gjort noe annet galt enn at de ikke har grunnlag for å få opphold.

6. Strengere saksbehandlingsregler

Redusert klagefristen fra en til tre uker

Forslaget reduserer klagefristen fra tre til en uke for asylsøknader som etter vedtak ikke skal realitetsbehandles. Dette fører til at søkeren ikke vil få tid til å innhente eventuell dokumentasjon på at vedkommende likevel har rett på beskyttelse. Det er fare for at

selve prosessen blir en skinnprosess ettersom advokatene heller ikke får tid til å sette seg inn i sakene.

Ikke lenger utsatt iverksettelse på utvisning selv om man klager

I dag kan asylsøkere som har fått avvisningsvedtak få bli i Norge til klagen er avgjort. Regjeringens forslag innebærer at de som «åpenbart» ikke skal få realitetsbehandlet søknadene sine, som hovedregel skal sendes ut mens klagesaken fremdeles behandles i Norge. Det finnes mulighet for unntak. Dette kan være i strid med folkeretten, og er alvorlig for den enkeltes rettssikkerhet.

Opphevelse av 15-måneders regelen

En flyktning får i dag opphold av humanitære årsaker om han ikke har fått søknaden avgjort innen 15-måneder. Denne fristen foreslår regjeringen å fjerne slik at forvaltningen ikke lenger har en tidsfrist for behandlingen av asylsøknader.

7. Internering av asylsøkere på 48-timers program - Prop. 91 L

Forslaget innebærer at asylsøkere som har levert en søknad som er «åpenbart» grunnløs, og som skal håndtere etter en hurtigprosedyre (den såkalte 48-timers prosedyren), kan pågripes og holdes fengslet frem til saken er avgjort. Pågriping og fengsling skal maksimalt vare i 72 timer, og det er gjort unntak for barn og medlemmer i barnefamilier.

Det er litt over 500 mennesker som ble utvist etter 48-timers prosedyren i 2015. Det er bekymringsfullt at regjeringen vil fengsle mennesker som ikke har gjort annet enn å søke om asyl. Det er heller ikke dokumentasjon for at dette hindrer kriminalitet.

8. Identitetsavklaring og biometri

Regjeringen åpner for å ta fingeravtrykk og fotografi (biometri) av asylsøkerne for å lettere ha kontroll på hvem som kommer over grensen. SV synes at dette er et viktig grep spesielt for å hindre misbruk og misforståelser, og dette er noe som er positivt med forslagene fra regjeringen.

Forslagene er:

- **Utvide kretsen over hvem kan ta fingeravtrykk og fotografi av**
Forslaget er at det kan tas fingeravtrykk og bilde som lagres av alle utlendinger som er fra tredjeland (utenfor EØS), og de som søker visum til Norge og registreres i Schengendatabasen (VIS).
- **Utvide lagringstiden for fingeravtrykk fra 5 til 10 år**
- **Fastsette en nedre aldersgrense for opptak av biometri på 6 år**